

Výpočty CV pro staroslověňštinu

Zajímají nás kombinace konsonantů podle místa artikulace (dále pouze C) s vokály podle horizontálního členění (dále pouze V).

Budeme zkoumat tyto typy lexika podle původů: domácí slova (dále DOM), cizí/přejatá slova (dále CIZ), onomatopoeická slova (dále ONOM) a slova s nejasnou etymologií (dále NEJAS).

Vaše úkoly:

1) Zjistit, zda staroslověňština dovoluje všechny kombinací CV. Pokud ne, formulujte fonotaktická pravidla, která by takové absence vyjadřovala. Některé typy kombinací mohou mít jen velmi málo dokladů; pak by dalo uvažovat o výjimkách. Nasvědčuje něco, že takové výjimky existují? Je to možné ověřit v databázi slov. Tento úkol se týká celkového lexika.

2) Zjistit, zda jsou některé kombinace preferované nebo dispreferované (tedy vypočítat poměr mezi doloženou a očekávanou frekvencí, D/O). Vyjádřete to pomocí procent a +/- . Tento úkol se opět týká celkového lexika.

3) Zjistit, zda jsou v DOM, CIZ a ONOM možné a doložené všechny (resp. stejné) typy kombinací, tedy zda určitý typ lexika nedovoluje nebo naopak dovoluje určité typy kombinací. Rozdíly popište (jsou-li) a vyjádřete fonotaktickými pravidly. Opět by mohl některé kombinace mít velmi málo dokladů a být tedy výjimkami.

4) Vypočítat D/O pro DOM, CIZ a ONOM a navzájem je srovnat. V čem se tyto tři typy lexika liší a v čem shodují? Nasvědčuje něco, že takové výjimky existují?

5) To samé udělat pro NEJAS a zamyslet se nad tím, jaké jsou v těchto slovech zvláštnosti a kterému typu lexika se nejvíce podobají – jestli vůbec nějakému.

6) Zjistit, kam fonologicky zařadit vokál /a/. Jako základní a výchozí variantu uvažujme o tom, že /a/ patří mezi střední vokály (nazvěme to Varianta Střed). Takto zpracujte úkoly 1–5. Nicméně ve fonologických popisech staroslověňštiny se /a/ často řadí mezi zadní vokály (nazvěme to Varianta Zad).

7) Zjistit, zda je pro staroslověňštinu oprávněné rozdělovat u koronál alveoláry a palatály. Jako základní a výchozí variantu uvažujme, že ano (= Varianta AlvPal). Takto opět zpracujte úkoly 1–5. Předpokládejme ale druhou možnost, a to, že alveoláry a palatály tvoří jednu třídu koronál (= Varianta Kor).

Uvedené alternativní varianty se budou týkat výpočtů v úkolu 2. Kromě základní podoby (tedy Varianta Střed pro vokály a Varianta AlvPal pro konsonanty) vypočítejte tabulky D/O pro tyto možnosti:

Varianta Střed + Varianta Kor

Varianta Zad + Varianta AlvPal

Varianta Zad + Varianta Kor

Budete tedy mít 4 varianty výpočtu D/O pro celou slovní zásobu staroslověňštiny. Tyto tabulky srovnajte a zamyslete se nad tímto:

- Která tabulka nejlépe vyjadřuje preference kombinací CV (podle MacNeilage – Davis)?
- Ovlivňuje odlišná klasifikace vokálu /a/ tyto preference a jak?
- Preferují koronály kombinace s předními vokály nebo je rozdíl mezi alveolárami a palatálami?